

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2 Quomodo quadraginta diebus sine sensu famis ieiunauerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

facultatibus supra positis. Quærere vero potest ali- quis, quare remotus, ac solitarius sit locus electus ad congregiendum cum Dæmone, sed hac de re oportunius erit sermo sect. 2. & 3.

SECTIO II.

Quomodo potuerit Christus quadraginta diebus sine Jersu famis ieiunare.

PRIMO Christum quadraginta diebus ieiunasse: manifeste testantur Euangelistæ: causæ verò cur ieiunare voluerit, facile ex dictis in præcedenti sectione colligi possunt. Scilicet vt exemplo nobis esset. Ne pure: homo (inquit Cyprian.) se iam euasisse peccatum, & maceratione carnis nõ indigere, cum in eremum venis, & rursus: Elegit desertum, ac ieiunium, vt solitudine fugions mundum, & ieiunio macerans carnem, cum solo Dæmone dimiscetur. Sic Bas. hom. 1. de ieiunio. Dominus noster non prius in carne, quam pro nobis assumpserat, diaboli insidius excepit, quam eam ieiunio commisisset. Deinde, vt ieiunij necessitatem, ac præstantiam commendaret: Vnde Tertull. lib. aduersus Psychicos. c. 8. Ipse Dominus baptisma suum, & in suo omnium, ieiunio u. d. aicit, imo nouum hominem in veteris sugillatione, in virtute fastidendi cibi initiabat: vt eum diabolo rursus per escam tentare quærenti, fortioiorem fame ostentaret. Præstitit deinde ieiunij legem sine tristitia transigendis: cur enim triste, quod salutare? Docuit etiam aduersus diuina Dæmonia ieiunij præliandum. Quid enim mirum, si eadem operatione spiritus iniquus educitur, qua sanctus inducitur? Denique ostendere suo exemplo voluit ad orationem, & contemplationem ieiunium esse instar alarum, quibus anima sursum ferri, & celestia contemplari valet, vt dixit Chrysof. hom. 1. in Genes.

Secundo constat ex Euangelio, Christum ita ieiunasse illis quadraginta diebus, vt nullum omnino cibum, potumve sumpserit. Expresse enim Lucas dicit. Et nihil manducauit in diebus illis. Vbi licet expressa mentio non fiat abstinentiæ à potu: nomine tamen manducationis comprehenditur. Quia mânducatio seu refectio integra potum, ac cibum comprehendit. Atque in hunc modum ieiunium hoc Christi semper vniuersa intellexit Ecclesia. Vnde Cyril. lib. 2. ad Reginas. Absque cibo, & potu (inquit) rebus utique humani corporis necessariis ibi degebat. Et Ignatius. epist. 8. ad Philippen. Quadraginta dies, & noctes perdurauit sine humano alimento, & August. lib. 3. de mirabilib. scrip. c. 6. Nullo humani pastus suffragio filius.

Statim vero sese offert inquirendum, qua virtute potuerit Christus tot dies, noctesque sine cibo, potuque transigere, solâne diuina & miraculosa, an aliquo modo naturali? Quibusdam enim videtur potuisse hoc fieri modo quodammodo naturali, supposita supernaturali perfectione animæ Christi, per quam ita fuit illis diebus diuinæ contemplationi intentus, & quasi continua raptus ecstasi, vt operationes animæ vegetantis omnino fuerint impeditæ: ad eum modum, quo Paulus in raptu sine cibo, & potu, ac famis sensu permansit. Quia cum eadem anima sit harum operationum principium, dū eius virtus circa superiores actiones veluti absorpta est, impeditur profecto, ne alias inferiores actiones exerceat. Quare tanta potest esse anima in illas operationes intentio, vt hæc omnino impediatur. Vnde experimur ex nimia animi attentione in rerum meditatione, & contemplatione fieri, vt cibus concoqui, ac digerere nequeat, ergo eadem ratione, & proportionem fieri poterit, vt omnino impediatur, impedita autē actione naturalis caloris, necessario, ac hinc nouo miraculo fit, vt homo sine cibo, & potu conseruari possit, quandiu illa animi attentio durauerit.

Sed hæc sententia non potest satisfacere. Quia licet demus inter actiones vitales, in quibus anima propria virtute, & suo intrinseco, ac speciali modo operatur, esse connexionem supra dictam, actiones tamen mere naturales, quæ per solam alterationem qualitatum naturalium fiunt, impediri non possunt propter animi attentionem ad alias superiores actiones, quia illæ qualitates in actione sua mere naturali nõ pendent ab actuali animæ operatione, & influxu. At vero sola actio harum qualitatum sufficiens est, vt homo non possit naturaliter conseruari quadraginta diebus sine cibo, & potu. Quia tanto tempore necessario fieret alteratio à calore naturali & partibus dissimilibus inter se, & à medio, seu corpore circumstante, & ab aliis causis externis, quæ naturale hominis temperamentum ad vitam conseruandam necessarium dissoluerent.

Quapropter dicendum est, Christum Dominum supernaturali virtute, & miraculorum effectrice virtute esse, qua huiusmodi actionem, & alterationem impedit. In quo Moysen, & Eliam superauit, qui simili quidem modo quadraginta diebus sine cibo potuque manserunt Exod. 34. & 3. Reg. cap. 19. sed illi extrinseca virtute Diuina: Christus vero propria, & intrinseca virtute, qua plenum dominium habebat supra corpus suum, vt ea tantum agere, & pati posset, quæ vellet. Atque hæc est concursus Patrum sententia, præsertim Cyril. & Augustini locis statim citandis.

Et hinc facile expeditur dubitatio alia, quæ propter singularem Caietani sententiã prætermitti hoc loco non potest. Dubitat enim ille Matth. 4. vtrum Christus quadraginta hisce diebus, quibus ieiunauit, esurierit, an vero expletis omnibus diebus. Et respondet omnibus illis diebus famem sentisse, quia superfluum est (inquit) multiplicare miracula sine necessitate. imo alias quoque frustra ieiunasset, si nihil sensisset. Nihil enim tale ieiunium, vel ad meritum, vel ad corporis afflictionem, vel ad nostrum exemplum contulisset. Quam sententiam hoc loco referens Medina probabilem existimat. Mihi tamē & improbable, & temeraria vt minimum videtur. Primum, quia fere aperte repugnat verbis Euangeliorum. Nam Matth. dicit, Cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Dices, non tamen dicit antea non esuriisse. Respondeo nisi velimus vim literæ inferre, satis hoc significat illa vox, postea, præsertim cum Lucas addiderit: Es consummatis illis esuriit. Nam si quis narret expleto tali tempore aliquid esse factum, plane significat antea non esse factum, vt patet ex similibus locutionibus eiusdem Lucæ. Postquam consummati sunt dies octo, cap. 2. Et cum completerentur dies Pentecostes. Act. 1. Adde hanc esse communem veterum Patrum, & expositorum intelligentiam, vt videre licet in Hilario Origene, Hieron. Chrysof. Ambros. alijs denique Græcis & Latinis super Matth. & Lucam. Vnde Bas. dicta hom. 1. de ieiunio. Et vide (inquit) quam mirabiliter ille tentatori per esuritionem præbuit ansam, alioqui propter Diuinæ naturæ sublimitatem non patebat ad illum aditum diabolo, nisi se per esuritionem ad humanam imbecillitatem submisisset: & Gregorius Nyssenus libro de Beatitudinibus in 4. Cum quadraginta dies (inquit) ieiunus permansisset, postea esuriit. Dedit enim quando volebat occasionem naturæ officio suo fungendi, sed tentationum inuentor, cum intellexit afflictum famis etiam illum inuasisse, consuluit vt lapidibus excoeret appetitum, & cætera quæ persequitur. hoc tentationis genus egregie ad mores accommodans, & Cyril. dicto lib. ad Reg. Cum quantum sat erat, iam ieiunasset, diuinæque virtute absque cibo, & potu incorruptam carnem conseruasset, vix tandem, qua propria illis sunt, pati eam sinit: esurisse enim dicitur. Sed quam ob causam, quæ esuriit? Ob eam nimirum, quo apertè vtrumque Deum simul, & homi-

Cyprian. Chr. suscipit ieiunauerit

Basil.

Tertul.

Chrysof.

Cyr. Alex.

Ignatius. August.

Dubium. Ieiunium Christi in deserto quale Basil.

Responsio.

Quia Christus virtute quadraginta diebus ieiunus in deserto permansit. Exod. 34. 3. Reg. 19. Cyril. August.

Dubium.

Caietani sententia.

Medina.

Responsio. Matth. 4.

Post quadraginta dies non est ieiunij Christi esuriit.

Luc. 2. Act. 1.

Hilar. Orig.

Hieron. Chrysof. Ambros. Basil.

Greg. Nyss.

Cyrl.

August. Et hominem se esse declararet. Præterea Augustinus lib. A

3. de Mirab. scrip. capit. 6. Quare consummatis quadraginta diebus esurire Dominus Iesus describitur, cum Moyses & Elias tanto tempore suo spacio per ieiunium famem pati non memorentur? Famem vero, & laborem Redemptor noster consummato tanto dierum numero sustinet, quatenus & tentatori occasionem tentandi inferret, & nosceretur, quam veram humanæ carnis substantiam gestaret. Tandem Petrus Chrysologus dicto sermone vndecimo. Postea (inquit) esurijt: Hoc non est infirmitatis signum, sed in signum virtutis, quia cum dicit, postea esurijt, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus probat in illo esuriam non fuisse. Esuriam sentire, & vincere est laboris humani, diuina virtus est esuriam non habere. Deinde vero subiungit rationes, ob quas postea esurire voluit, à superioribus Patribus tactas. Quas etiam non obscure significauit Ignatius dicta epistola & Cyprianus sermone de ieiunio, & tentat. Domini, & Irenæus libro quinto contra hæres. capite trigesimo primo. Ratione præterea hoc declaratur, refellendo simul coniecturas Caietani. Quia vno, eodemque miraculo fieri potuit, vt Christus sine cibo, & potu quadraginta dies, noctesque transigeret, & vt famem, ac sitim non sentiret: nimirum impediendo ac suspendendo actionem caloris naturalis, aliorumque contrariorum agentium, ergo in hoc nulla multiplicatur miracula, quin potius maius esset miraculum, quod fame premeretur tot diebus, nec tandem consumeretur. Nam vel illa esuriam augebatur in dies, vel in eodem statu permanebat: Si primum, ergo naturaliter mortem induceret, & maius esset miraculum in tanta corporis alteratione, ac debilitate viuum, ac vegetum conseruari. Si secundum, illud certè vt minimum esset æquale miraculum: quia in agentibus naturalibus eiusdem rationis est, postquam applicata sunt, & non impedita, inchoare actionem, & in ea ad finem vsque progredi. Et similiter eiusdem miraculi est eorum actionem, vel in principio, vel in progressu suspendere, ergo (si alterutrum hic dicendum est) melius dicitur, actionem esse suspensam in principio: & ideo illis diebus omnino fuisse appetitum cibi, & potus impeditum. Præterea dicunt Patres supra citati non sine mysterio factum esse, vt prius Christus tot diebus famis morsum non sentiret, & postea esuriret, nimirum vt cum prius aliquod dedisset suæ diuinitatis indicium, veram postea humanitatem ostenderet, atque ita dæmonem dubium, ancipitemque relinqueret. Denique Christus illis diebus non tantum ieiunauit, vt per carnis afflictionem pro nobis satis faceret, nobisque exemplo esset, sed etiam vt doceremur propter spirituales delectationes, corporales contemnere. Item, per diuinam contemplationem, & gaudium, quod ex ea nascitur, quodammodo rerum sensibilibus appetitum extinguunt, & memoriam cibi, ac potus auferri. Sicut de Ioanne Abbate refert Cassian. collat. 19. cap. 4. quod delicijs spiritualibus occupatus, non recordabatur, an pridem comedisset, necne. Vnde etiam sumi potest confirmatio, quia non sentire famem, sine magno miraculo prouenire interdum potest ex nimia rerum diuinarum attentione, quæ omnes vires tum intellectus: tum etiam imaginationis absorbeat. Ergo vel hac de causa potuit Christus non esurire illis diebus: postea verò de illa attentione remittens, & calori naturali, alijsque agentibus veluti facultatem agendi præbens, famem sensit, eamque sustinuit toto tempore, quo tentationes durarunt. In quo opportunum satis nobis exemplum præbuit patienter, & æquo animo ferendi corporis molestias, quæ ex ieiunijs, & tentationibus oriuntur.

Fr. Suarez, Tom. 24

Quo loco & tempore Christus ieiunauit, & à dæmone tentatus est.

DE causis ob quas Christus tentari se permisit, factis in commen. articulo 1. dictum est, de circumstantijs vero illius tentationis pauca dicenda supersunt.

Principiò igitur de tempore, quo tentatus fuit, sic scribit Matthæ. Cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurijt, & accedens: tentator dixit ei, si filius Dei es, &c. Ex quibus verbis colligunt omnes Patres, & docet expressè hic D. Thomas arti. 3. Christum fuisse tentatum illis tentationibus (quas Euangelistæ narrant) post quadraginta dies ieiunij. Ita supponunt apertè omnes allegati in superiori Sectione, qui dicunt, Dæmonem accepisse causam tentandi Christum, quod eum esurientem vidisset.

Circa quod dubitare potest aliquis, quia Matthæus non affirmat tentatorem accessisse, postquam vidit Christum esurientem: sed solum vnum post aliud narrat, ex ordine autem literæ non rectè colligitur, eodem ordine res gestas esse, quo recensentur, præsertim cum alij Euangelistæ simpliciter narrent, Christum tentatum fuisse illis diebus; imò Lucas prius narrat fuisse tentatum, postea ieiunasse. Est autem aduertendum, D. Thomam hic articulo 3. in argument. sed contra, in hunc modum citare verba Matthæ. Cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurijt, & tunc accessit ad eum tentator. Sed in textu Euangelij non est illa particula, Tunc, nec in Græcis, Latinisve codicibus, cum tamen in ea tota vis testimonij sita esse videatur. Deinde refertur totus ille contextus, tanquam vna periodus, cum tamen duplex sit, quarum prior ibi finitur, postea esurijt: posterior verò subsequitur. Et accedens tentator, & ita locum habet difficultas proposita. Ad quam dicendum videtur, non ex solo ordine literæ: sed ex tota narratione hoc sufficienter colligi, præsertim cum in fine illius concludant Matthæus, & Lucas. Et consummata omni tentatione reliquit eum diabolus, & ecce Angeli accesserunt, & ministrabant ei. Ex quo rectè intelligimus post finitam tentationem Christum soluisse ieiunium, quod quadraginta diebus durauerat, ergo signum est, tentationem fuisse factam finitis illis diebus, vel certè in vltimo eorum. Quid enim horum duorum verius sit, non satis certum est. Nam cum Lucas dicat: Consummatis diebus postea esurijt, & tentatio post famem intelligatur subsequuta, videtur accidisse die quadagesimo primo ab inchoato ieiunio: & hoc sentit D. Thom. hic artic. 3. Aliunde verò obstat, quod Patres dicunt, non sine mysterio factum esse, vt Christus non minus, quam quadraginta diebus ieiunauerit, ne minor esse quam Moyses, & Elias videretur: & vt ieiunium in Ecclesia seruandum præfiguraret: Nec etiam quadraginta dies ieiunij excesserit, ne existimaretur non esse verus homo, & propter multa mysteria, quæ de quadragenario numero frequenter ipsi commentantur. At verò si post integros quadraginta dies Christus fuisset tentatus, oportuisset eum vltra quadraginta dies ieiunare, quia non poterant tentationes illæ vna hora, imò neq; fortasse minori tempore, quam vnus dies absolui. Adde, argumentum illud sumptum ex eo verbo, consummatis diebus, non esse efficax, quia hic loquendi modus etiam locum habet, quando vltimus dies inchoatus est, vt supra diximus, exemplo eiusdem Lucæ capite primo. Postquam consummati

sunt dies octo.

Nihilominus facile potest prior sententia defendi, dicendo tentationes breui tempore fuisse consummatas, & ideo non posse dici Christum vltra

A 2 quadra-